



Het spijt mij u te moeten berichten.....

haar gezicht te zien, valt het haar honderd procent mee, wat ik opbiecht. Loes, je krijgt het, wat eenig! Ik geloof beslist, dat een blijde opgewekte glimlach over mijn gezicht komt bij de gedachte aan dit idee. Mevrouw van Wieren maakt tenminste de veronderstelling, dat deze betrekking me schijnt aan te trekken. Ik geef haar dit dadelijk toe en daarop scheiden we van elkaar, als kenden we elkaar al langer dan een uur.

Ik krijg de belofte mee, zoo spoedig mogelijk bericht

te ontvangen, deze week nog. Haast had ik gezegd: „Tot ziens, mevrouw,” maar dit lijkt me wat al te familiair voor een juf tegen haar a.s. mevrouw. Het onderhoud eindigt dus met het meer vormelijke „Tot genoegen.”

Nu kruipen de uren voorbij.

De morgenpost brengt geen brief, dat kan ook nog niet.

De middagpost brengt wel een brief, maar niet van Mevrouw van Wieren.

De avondpost gaat weer mijn bus voorbij.

Nu nog maar een nachtje slapen. Maar me dunkt, ze had toch al kunnen schrijven, dat ze me hebben wou.

Och, van de andere kant bezien, is het ook heel verstandig van haar, niet dadelijk te schrijven. „Het moet eerst wat bezinken”, zou m'n vroegere leerares voor Nederlandsch zeggen.

Maar vanmorgen ben ik vroeg opgestaan, en heb door m'n spionnetje de postbode begluurt, vanaf het begin van de straat tot aan mijn deur.

„Ja, hij komt hier,” jubelt het door me heen. Ik ren de gang in en trek de brief uit de bus.

Dé brief van Mevrouw van Wieren.

Ik rits hem open.....

Het spijt me, u te moeten berichten.....

De rest interesseert me niet.

Wèg Londen, wèg kinderjuf-idealën. Daar gaan ze, ins Blaue hinein!

Maar als een levend nazaat van onze wakkere voorvader Jan Pieterszoon Coen en gedachtig aan zijn lijfspreuk: Ende desespereert niet, zet ik me aan het beschrijven van m'n bevindingen, om hierdoor mijn broodje te verdienen.

LOEKIE.

Wat zetten wij aan?

DOOR C. RIJNSDORP

Een nog belangrijker vraag is: *wie* zet (de radio) aan? Er zijn gezinnen, waar deze vraag het „wat” geheel overheerscht en datgene, wat door middel van het apparaat in de kamer tot klinken komt, dient dan slechts om te bewijzen, dat A zijn zin wèl en B zijn zin lekker nièt heeft gekregen! Wie praat dan nog over de opvoedende waarde van de radio? De beste opvoeding zou dan wellicht zijn het instrument geheel tot zwijgen te brengen. „Dan maar heelemaal uit” zal in zulke gevallen het verontwaardigde, laatste-woord zijn.

Zooveel is zeker: een huis, dat tegen zichzelf verdeeld is, zal, ook ten aanzien van het radiogebruik, niet bestaan. Juist omdat de radio zich richt tot het gezin, moet één in het gezin de richting aangeven, hoezeer daarop uiteraard variaties en zelfs uitzonderingen moeten kunnen voorkomen.

Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat één (laten we zeggen: de vader) altijd *zijn* zin moet hebben. In hoeveel gevallen komt de huisvrouw, die toch al in zoo veel dingen schikt, niet tekort, al kan zij in de loop van de dag haar schade wel eens inhalen.

Hoe het zij: er moet *stijl* in het gebruik van die wonderbaarlijke uitvinding, waaraan wij al zoo gewend zijn, zitten en dat is alleen mogelijk, wanneer het geheele *gezinsleven* een zekere stijl vertoont. Er gaat aan goed radiogebruik in het gezin zooveel vooraf, dat men met eenig recht zou kunnen zeggen: leg mij een statistiekje van uw radiogebruik over, en ik zal zeggen hoe uw gezin is.

Laten we nu datgene, wat via de radio tot ons komt, globaal verdeelen in „muziek” en „sprekers”; over de eerste categorie wat uitvoeriger, en over de laatste meer beknopt handelen.

Maar dan dient ook het auditorium eenigszins in groepen te worden ingedeeld en onderscheiden we bij de luisteraars naar muziek: 1. de breede massa van hen, die van muziek weinig afweten, 2. een kleinere groep, die een zekere aanleg voor muziekgenot heeft en ook niet geheel van kennis is ontbloot en 3. een kleinste kring van min of meer ontwikkelde dilettanten, zooals b.v. organisten (de vakmensen onder hen niet te na gesproken), leden van koorverenigingen, bespelers van een of ander instrument enzovoort.

Over de vakmusici onder ons kunnen we kort zijn. Zij hebben doorgaans twee bezwaren tegen de radio: na uren lesgeven, of met uren repeteeren voor de boeg, hebben ze weinig behoefte aan nog meer muziek, maar dringend behoefte aan stilte; bovendien staan zij, ook bij de beste ontvangst van de voortreffelijkst opgenomen muziek, kritisch en dikwijls afwijzend tegen het *geluid*, dat uit de versterker komt. Toch kan ook voor hen de radio van groot belang zijn. De Christelijke vakmusici zijn doorgaans eenzijdig georiënteerd in de richting van koor en orgel en ditzelfde geldt ook voor de meeste onzer organisten. Het orkest als begeleidingsapparaat bij oratoriummuziek is hun nog wel vertrouwd, maar de eigenlijke orkestliteratuur, vooral die van na de oorlog, is hun in menig opzicht on- of minder bekend. Tegen moderne muziek hebben ze soms de eerlijkste, maar meteen de zonderlingste bezwaren. Nu is dit artikeltje uiteraard niet de plaats hierover meer te schrijven, maar zeker is, dat de musici nog veel van de radio kunnen „opsteken”: onbekend werk, opnamen van groote reproducenten en dirigenten, enz.

De belangstellende dilettanten, dat zijn eigenlijk *de* menschen voor wie de radio van beteekenis is. Vergeet niet, dat concertbezoek vroeger dikwijls contrabande werd geacht; bovendien was er niet zoo heel veel „te doen” en de kosten waren, bij voortgezet muziekverbruik, niet gering. Veel menschen van nu ongeveer middelbare leeftijd zijn sinds eenige jaren bezig hun schade in te halen en hun repertoire-kennis uit te breiden, zoo niet te vestigen.

Men onderscheidt onmiddellijk den ernstigen dilettant van den „dilettantischen dilettant”. De laatste is niet geheel vrij van snobisme en dweept met „genres”, met bepaalde ensembles, bepaalde uitvoerenden, bepaalde dirigenten. Iemand, die u met een gewichtig gezicht vertelt, dat hij een mannenkoor

prachtig vindt, maar niet van gemengd koor houdt, of die uitweidt over zijn voorliefde voor een of ander instrument boven het andere, of van een of andere sóort muziek boven andere... vertrouwt dien niet op het punt van smaak. Deze smaak is zeer waarschijnlijk s(ine) nob(ilitate), zonder noblesse.

De goede, verstandige dilettant (hoe kan muzikgenieten ooit buiten de hersenen omgaan?) is daaraan te herkennen, dat hij *onderscheid* maakt, en wel niet tusschen genre A of genre B, maar *tusschen het goede en het vervelende binnen het kader van ieder genre*. Hij is een eenvoudig, ontvankelijk mensch, die oor heeft voor de *rijkdom* van de tonenwereld en voor de vele, talloze mogelijkheden, die de muziek biedt.

Voorts is hij te herkennen uit zijn houding ten aanzien van de *amusementsmuziek*. De snob kan u met zijn geveinsde bewondering en vereering voor Bach- en Beethoven misschien nog een oogenblik in de war brengen, maar over amusementsmuziek spreekt men zich vrij uit, sans gêne, en dié uitspraak maakt openbaar.

Er is minderwaardige, middelmatige en voortreffelijke amusementsmuziek, zoogoed als er is minderwaardige, middelmatige en voortreffelijke, ernstige muziek. En wie, ondanks de duizendste auditie, een wals van Johann Strauss, of zijn onverwoestbare Fledermaus-ouverture, mits gespeeld met een atoompje Toscanini-geest, kan hooren alsof het voor de eerste maal was, en die daar met een enkel, sober woord rekenschap van kan geven, *die kan méér* en in de echtheid van *zijn* B & B-bewondering kunt ge gelooven.

Wat zulke menschen noodig hebben is: een helpende hand, die hen wegwijs maakt in de muziekstijlen en die hen leert verband te vinden tusschen de tijd, waarin de muziek ontstond en de muziek zelve. Dat is evenmin geleerd, als dat een antiquair u op een zonnige morgen in zijn zaak de voornaamste verschillen aantoonde tusschen Louis XIV- en empire-stijl. Bij meubels moet men weten waarnaar men kijken moet en bij muziek moet men weten, waar men naar luisteren moet. Wat ligt meer voor de hand, dat, waar het radio is, die de muziek brengt, zij het ook is, die de muziek verklaart? Wat ligt meer voor de hand dan een vast wekelijksch halfuur voor een muzikale causerie, zooals Piet Tiggers al geruime tijd periodiek doet voor de Vara? Dat zou meer effect hebben dan geschrijf over „jazz-mentaliteit”, dat ten eerste (zie boven) blijkt geeft van ontwikkelde muzikaliteit en ten tweede een sabelhouw in de lucht is.

De N.C.R.V. geeft overigens reeds jaren vakkundige toelichtingen op bepaalde muzikale gedeelten der programma's en wel in de Omroepgids; maar dit is toch niet geheel wat wij bedoelen. Tot beter inzicht is noodig de *vergelijkende* methode, niet gebonden aan één werk, en vergezeld van illustratie. Zulke causerieën zouden evenzeer bij den heer G. van Ravenzwaay in goede handen zijn, als nu de geschreven incidenteele toelichtingen. Er zouden trou-

wens nog meer namen te noemen zijn: Caspar Höweler, (die reeds voor de N.C.R.V. over de Grondslagen der Muziek belangwekkende causerieën heeft gehouden), Jac. Kort, Slagmolen, Burger, de beide Felderhofs, e.a.

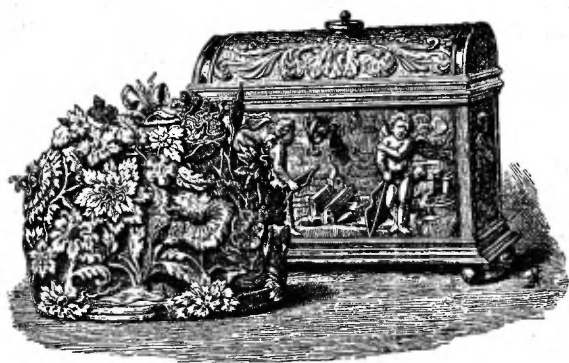
En die praatjes behoeven niet altijd over Bach of Bruckner te gaan: veeleer zou ik het van belang vinden, indien men met de deur in huis viel en de brandende kwestie van de amusementsmuziek meteen maar ter hand nam. Want hier ligt inzake de radio voor velen toch des Pudels Kern.

De man, die erin slaagt aan het volk in zijn breede lagen het onderscheid bij te brengen tusschen goede en slechte amusementsmuziek, verdient een lintje. En vergelijking van de hedendaagsche met amusementsmuziek uit vroegere perioden kan tot interessante opmerkingen leiden. Hoe iemand b.v. eten kan, terwijl op de achtergrond zielloos en onophoudelijk „lunch”-muziek wordt geproduceerd, is mij een raadsel. Gaat men na, waarom dit genre zoo hopeeloos irriteert, dan komt men tot het resultaat, dat hier „leven” wordt gesuggereerd (en leven wordt gemaakt), terwijl er geen levende aandacht is. En dat komt weer omdat deze muziek tijdsvulling is. Muziek nu kan nooit en te nimmer tijdsvulling zonder meer zijn. Zij leeft van *spanning* en spanning is al-

leen mogelijk, indien ze gebonden is aan een beperkte tijdsduur. Een muzikant kan zich geen uren achtereen werkelijk muzikaal „geven”, ook niet in lichte muziek. Daarom sprak ik van Toscanini. Men moest eens hooren, hoe die een ouverture Wilhelm Tell zou doen klinken. En wanneer de gespannenheid bij de uitvoering ontbreekt, vervalt de spontane critiek op het gespeelde, m.a.w. het wordt mogelijk, dat men rommel speelt. De ziel is er toch niet meer bij. Vandaar Ketelbey.....

Inzoverre de radio een bepaald kwantum tijd met muziek móet vullen (en men kan niet altijd Chr. liederen of orgelstukken geven), kán zij een gevaar worden voor de echte muzikaliteit. Is het bij deze stand van zaken dan zoo dwaas de koe bij de horens te vatten en het publiek tot goede amusementskunst *op te voeden*? Ik spreek als luisteraar. Toon het verschil aan tusschen Johann Strauss en Ketelbey, tusschen de echte improvisatorische kunst van de negers en de z.g. jazz, tusschen een marsch van Souza en het geestloos gehoempa van anderen, en ge verricht een noodzakelijk werk.

Een volgend maal hoop ik nog enkele slotopmerkingen te maken over de dingen, die ik nog zeggen wilde, maar die in deze (overigens pretentielooze, en vluchtige) schets nog niet aan de orde kwamen.



Zilveren bruidskroontje en -koffertje.

*Siet waar een eerlijk man zijn dochter wil besteeden,
Daar zijn aan alle kant bijzondere bruiloftzedes;
Waaruit ten volle blijkt, dat ook het rouwste land,
Vindt eenig diep geheim omtrent den echten band.
(Cats.)*

Geen instelling, die zoo alle deelen van het leven beïnvloedt, als het huwelijk. Het is de grootste en meest blijde gebeurtenis in het leven van ieder mensch. Geen wonder dan ook, dat hiermee allerlei feestelijkheden gepaard gaan.

Bij een huwelijk hoort een bruiloft. Dit geldt in onze tijd, maar gold in nog veel grootere mate in de tijd van onze voorouders, enkele eeuwen geleden. Alleen vierden zij dit hoogtij-feest uitbundiger en volgden daarbij heel andere gebruiken dan wij.

Wanneer de verloving haar beslag had gekregen, werd al heel spoedig daarna, door de wederzijdsche

TROUWEN IN VROEGER TIJD



P E M V A N D E N B O S C H

moeders de trouwdag bepaald. Een lange verlovingstijd kwam toen zelden voor.

„Lange vrijage is zelden marriage”
zegt een rijmpje uit die dagen.

Een drukke tijd brak dan aan. Bij gegoede burgers was de eerste zorg van het aanstaand bruidspaar het kiezen van de bruidsmisjes en bruidsjonkers, de zoogenaamde speelnooten. Meestal waren dit vrienden en vriendinnen. Zij hadden een prettige, maar zware taak. Tot na de bruiloft zouden zij het jonge paar in alles ter zijde staan. Hun speciale opdracht was het versieren van de feestvertrekken met groen en bloemen. Verder hielpen zij met het rondzenden der trouwbrieven, regelden alle feesten, zorgden voor de ontvangst der gasten en hun juiste plaatsing aan de bruiloftstafel.

Voor de bruid was het verboden, ook maar eenigszins aan de versiering of de verzorging van de feesten mee te helpen. Trouwens zij en de bruidegom hadden genoeg omhanden met de inrichting van hun nieuwe woning en vooral met de keuze van de